

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 19. decembra 2019*

„Pritožba – Javni uslužbenci – Kadrovske predpisi za uradnike Evropske unije – Člen 1d – Člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII – Družinska pokojnina – Pogoji za dodelitev – Pojem ‚preživeli zakonec‘ uradnika Unije – Zakonska zveza in registrirana zunajzakonska skupnost – Neregistrirana zunajzakonska skupnost – Načelo prepovedi diskriminacije – Primerljiv položaj – Neobstoj – Pogoj trajanja zakonske zveze – Boj proti goljufijam – Utemeljitev“

V zadevi C-460/18 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 12. julija 2018,

HK, stanujoč v kraju Espartinas-Sevilla (Španija), ki ga zastopata S. Rodrigues in A. Champetier, odvetnika,

pritožnik,

drugi stranki v postopku sta

Evropska komisija, ki jo zastopata G. Gattinara in B. Mongin, agenta,

tožena stranka v postopku na prvi stopnji,

Svet Evropske unije, ki ga zastopata M. Bauer in R. Meyer, agenta,

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica Sodišča, M. Safjan (poročevalec), L. Bay Larsen, sodnika, in C. Toader, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodna tajnica: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. maja 2019,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. julija 2019

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

- 1 HK s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 3. maja 2018, HK/Komisija (T-574/16, neobjavljena, EU:T:2018:252; v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to zavrnilo njegovo tožbo za, prvič, razglasitev ničnosti sklepa Evropske komisije, s katerim mu je bila zavrnjena pravica do družinske pokojnine (v nadaljevanju: sporni sklep), in, po potrebi, sklepa Komisije o zavrnitvi njegove pritožbe, in drugič, za odškodnino za domnevno nastalo premoženjsko in nepremoženjsko škodo.

Pravni okvir

Direktiva 2000/78/ES

- 2 Člen 1 Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79), naslovljen „Namen“, določa:

„Namen te direktive je opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja.“

- 3 Člen 2 te direktive, naslovljen „Koncept diskriminacije“ določa:

1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

- (a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;

[...]“

Kadrovski predpisi

- 4 Člen 1(d) Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije v različici, ki se uporablja za ta spor (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi), določa:

„1. Pri uporabi teh kadrovskih predpisov je prepovedana kakršna koli diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, narodnostnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega prepričanja, pripadnosti nacionalni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.“

V teh kadrovskih predpisih se izvenzakonska skupnost šteje kot zakonska skupnost, če so izpolnjeni vsi pogoji, navedeni v členu 1(2)(c) Priloge VII.

[...]

5. Kadar oseba, za katero veljajo ti kadrovski predpisi, ki meni, da je bila oškodovana, ker se zanjo ni uporabilo zgoraj določeno načelo enakega obravnavanja, ugotovi dejstva, iz katerih je mogoče sklepati, da gre za neposredno ali posredno diskriminacijo, nosi dokazno breme, da ni šlo za kršitev načela enakega obravnavanja, institucija. Ta določba se ne uporablja za disciplinski postopek.

6. Treba je spoštovati načelo nediskriminacije in načelo proporcionalnosti, vse omejitve njune uporabe pa morajo biti objektivno utemeljene in usmerjene k legitimnim ciljem v splošnem interesu in okviru kadrovske politike. S temi cilji je mogoče utemeljiti predvsem določitev obvezne upokojitvene starosti in najnižje starosti za prejetje starostne pokojnine.“

5 Člen 79, prvi odstavek, Kadrovskih predpisov določa:

„Preživeli zakonec uradnika ali nekdanjega uradnika je, tako kakor je predvideno v poglavju 4 Priloge VIII, upravičen do družinske pokojnine v višini 60 % starostne pokojnine ali invalidnine, ki jo je prejemal umrli ali ki bi jo prejemal ne glede na delovno dobo ali starost, če bi ob smrti izpolnjeval pogoje zanjo.“

6 Člen 91(2) Kadrovskih predpisov določa:

„Pritožba na Sodišče Evropske unije je mogoča le, če:

- je bila najprej vložena pritožba pri organu za imenovanja na podlagi člena 90(2) v roku, določenem v istem členu, in
- je bila pritožba zavržena z izrecno odločitvijo ali z molkom organa.“

7 Člen 1(2) Priloge VII h Kadrovskim predpisom določa:

„Gospodinjski dodatek dobi:

[...]

(c) uradnik, ki živi v registrirani izvenzakonski skupnosti, pod pogojem, da:

- (i) par predloži dokument, ki ga država članica ali pristojni organ države članice prizna kot pravni dokument, ki potrjuje njun status izvenzakonskih partnerjev,
- (ii) nobeden od partnerjev ni poročen ali ni v drugi izvenzakonski skupnosti,
- (iii) partnerja nista v sorodu na katerega koli od naslednjih načinov: roditelj, otrok, stari starši, vnuk, brat, sestra, teta, stric, nečak, nečakinja, zet, snaha;
- (iv) par nima pravne možnosti za poroko [sklenitev zakonske zveze] v državi članici; za namene te točke se šteje, da ima par zakonsko možnost sklenitve zakonske zveze samo, kadar oba partnerja izpolnjujeta pogoje, določene v zakonodaji države članice, ki dovoljujejo poroke [zakonske zveze] takih parov;

[...]“

8 Člen 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Če umre uradnik, ki ima enega od upravnih statusov, določenih v členu 35 Kadrovskih predpisov, ima preživeli zakonec, če je bil par v času smrti poročen vsaj eno leto in z upoštevanjem določb členov 1(1) in 22, pravico do družinske pokojnine v višini 60 % starostne pokojnine, do katere bi bil upravičen uradnik, če bi ob smrti izpolnjeval pogoje zanjo, ne glede na delovno dobo.

Trajanje zakonske zveze se ne upošteva, če je imel uradnik v zakonski zvezi ali v prejšnji zakonski zvezi enega ali več otrok, ki jih vzdržuje ali jih je vzdrževala preživeli zakonec, ali če je uradnik umrl zaradi telesne okvare ali bolezni, ki je posledica opravljanja dela ali nesreče.“

Dejansko stanje

- 9 HK, pritožnik, in N. sta začela živeti skupaj leta 1994, njuno stalno prebivališče pa je bilo v Liègeu (Belgija).
- 10 N. je bila uradnica pri Evropski komisiji in je bila od 16. maja 2005 napotena v Skupno raziskovalno središče (JRC) v Seville (Španija).
- 11 Pritožnika so zdravstvene težave ovirale pri delu ali usposabljanju. Od N. je redno prejemal denar.
- 12 Pritožnik in N. sta 9. maja 2014 v Liègeu sklenila zakonsko zvezo.
- 13 N. je umrla 11. aprila 2015.
- 14 Komisija je pritožnika po smrti N. ustno obvestila, da ne bo prejemal družinske pokojnine.
- 15 Pritožnik je 15. junija 2015 zoper sporni sklep vložil predhodno upravno pritožbo. S sklepom Komisije z dne 15. septembra 2015 je bila ta pritožba zavrjena.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 16 Pritožnik je v sodnem tajništvu Sodišča za uslužbence 23. decembra 2015 vložil tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa in za odškodnino za domnevno nastalo premoženjsko in nepremoženjsko škodo.
- 17 Svet Evropske unije je z vlogo, ki je v sodno tajništvo Sodišča za uslužbence prispela 18. februarja 2016, zaprosil, naj se mu v tej zadevi dovoli intervencija v podporo predlogom Komisije. Predsednik prvega senata Sodišča za uslužbence je s sklepom z dne 13. aprila 2016 temu predlogu ugodil.
- 18 V skladu s členom 3 Uredbe (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137) je bila obravnavana zadeva prenesena na Splošno sodišče v stanju, v kakršnem je bila 31. avgusta 2016.
- 19 Pritožnik je v podporo svojih predlogov za razglasitev ničnosti spornega sklepa in, „po potrebi“, sklepa o zavrnitvi pritožbe z dne 15. junija 2015 v okviru ugovora uveljavljal nezakonitost člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, pri čemer je trdil, prvič, da je merilo zakonske zveze ali registrirane zunajzakonske skupnosti, ki traja več kot eno leto, samovoljno in neprimerno glede na cilj, ki se uresničuje z družinsko pokojnino, in drugič, da ta določba ni zakonita, ker krši člen 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in člen 2 Direktive 2000/78.
- 20 Pritožnik je predlagal tudi, naj se Komisiji naloži povračilo premoženjske škode in nepremoženjske škode, *ex aequo et bono* ocenjene na 5000 EUR.
- 21 Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi to tožbo v celoti zavrnilo in pritožniku naložilo plačilo stroškov.

Predlogi strank pred Sodiščem

- 22 Pritožnik s pritožbo Sodišču predlaga, naj:
  - izpodbijano sodbo razveljavi;

- obravnava zadevo in ugotovi zahtevkom pritožnika, podanim na prvi stopnji, vključno s tem, da se Komisiji naloži plačilo stroškov; ali
- zadevo vrne Splošnemu sodišču v odločanje, pri čemer se o stroških pritožbe odloči v skladu s členom 184 Poslovnika Sodišča.

23 Komisija Sodišču predlaga, naj:

- pritožbo zavrne in
- pritožniku naloži plačilo vseh stroškov.

Pritožba

24 Pritožnik v utemeljitev pritožbe navaja dva pritožbena razloga, od katerih se prvi nanaša na kršitev člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, in na hkrati dvoumno, nedosledno in protislovno obrazložitev izpodbijane sodbe, drugi pa na kršitev načela prepovedi diskriminacije ter na nezadostno obrazložitev navedene sodbe.

Dopustnost

- 25 Komisija in Svet sta na obravnavi trdila, da je pritožnik v tožbi pred Splošnim sodiščem v okviru ugovora navedel tožbeni razlog, ki se nanaša na nezakonitost člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, s katerim je trdil, da je ta določba diskriminatorna, ker je dodelitev družinske pokojnine odvisna od zakonske zveze med zadevnima osebama. V utemeljitev prvega pritožbenega razloga pa naj bi pritožnik zdaj trdil, da navedeni člen 17, prvi odstavek, družinske pokojnine ne pridržuje le za poročene pare. Ta pritožbeni razlog naj ne bi bil obravnavan pred Splošnim sodiščem in je zato nov, zaradi česar ni dopusten.
- 26 V zvezi s tem je treba opozoriti, da če bi bilo stranki dovoljeno, da se pred Sodiščem, katerega pristojnost glede pritožb je omejena, prvič sklicuje na razloge in trditve, ki jih ni navedla pred Splošnim sodiščem, bi to v skladu z ustaljeno sodno prakso pomenilo, da bi Sodišču lahko predložila spor, ki bi bil razširjen v primerjavi s sporom, o katerem je odločalo Splošno sodišče. V okviru pritožbe je pristojnost Sodišča torej omejena na presojo pravnih ugotovitev o razlogih in trditvah, o katerih se je razpravljalo na prvi stopnji (sodbi z dne 1. junija 1994, Komisija/Brazzelli Lualdi in drugi, C-136/92 P, EU:C:1994:211, točka 59, in z dne 8. novembra 2016, BSH/EUIPO, C-43/15 P, EU:C:2016:837, točka 43).
- 27 V okviru dopustnega pritožbenega razloga pa mora načeloma pritožnik v utemeljitev razloga navesti trditve po lastni presoji, bodisi tako, da se opre na trditve, ki jih je že navajal pred Splošnim sodiščem, bodisi da navaja nove trditve, zlasti glede na stališča Splošnega sodišča. Če bi bilo drugače, bi pritožbeni postopek deloma izgubil pomen (sodba z dne 18. januarja 2007, PKK in KNK/Svet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, točka 64 in navedena sodna praksa).
- 28 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da je bila razlaga člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in njena uporaba za položaj pritožnika predmet razprave pred Splošnim sodiščem v postopku na prvi stopnji. Ta pritožbeni razlog je namenjen temu, da se podrobno izpodbija to, kako je Splošno sodišče razlagalo in uporabilo to določbo, in ne pomeni novega razloga, katerega navajanje v fazi pritožbe je prepovedano.
- 29 Iz tega sledi, da je prvi pritožbeni razlog dopusten.

Vsebinska presoja

Trditve strank

- 30 Pritožnik trdi, da je obrazložitev izpodbijane sodbe dvoumna, nedosledna in protislovna. V zvezi s tem meni, da je Splošno sodišče v odgovor na prvi tožbeni razlog, v skladu s katerim je bilo merilo zakonske zveze ali registrirane zunajzakonske skupnosti samovoljno in neprimerno, uporabilo napačno sklepanje s tem, da je vzpostavilo povezavo „brez pridržkov“ med pojmom „zakonec“ v smislu člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in pojmom „zakonska zveza“. Splošno sodišče naj bi tako dodalo pogoj za uporabo te določbe, ki naj ne bi pogojeval pravice do družinske pokojnine v korist preživelega zakonca uradnika, ki je umrl, z obstojem zakonske zveze med tema osebama. Tožeča stranka trdi, da se je pozitivno pravo razvilo, saj je v več nacionalnih zakonodajah ureditev zakonske zveze približana ureditvam drugih oblik skupnosti, kot sta neregistrirana zunajzakonska skupnost ali registrirana zunajzakonska skupnost.
- 31 Poleg tega naj bi se tudi zakonodaja Unije razvila, zlasti v okviru reforme Kadrovskih predpisov leta 2004, s spremembo zlasti prvega odstavka člena 1d teh predpisov. Zakonodajalec Unije naj bi namreč dodal navedbo spolne usmerjenosti, ki istospolnim partnerjem omogoča, da so pod določenimi pogoji, enako kot poročene osebe, upravičeni do ugodnosti, podeljenih s Kadrovskimi predpisi.
- 32 Pritožnik meni, da Splošno sodišče v točki 30 izpodbijane sodbe zato ni moglo utemeljeno šteti, da določbe Kadrovskih predpisov, ki so upoštevne za rešitev spora, med katerimi je člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII, vsebujejo pojma prava Unije, kot sta „zakonska zveza“ in „zakonec“, ki se nanašata izključno na razmerje, ki temelji na zakonski zvezi, v tradicionalnem pomenu besede.
- 33 Poleg tega naj bi bila izpodbijana sodba protislovna, ker je Splošno sodišče v točki 28 te sodbe tudi poudarilo, da zakonska zveza „načeloma“ ni primerljiva z neregistrirano zunajzakonsko skupnostjo ali z drugimi dejanskimi položaji. Splošno sodišče naj bi tako priznalo, da obstajajo položaji, v katerih je zakonska zveza lahko primerljiva z drugimi vrstami zveze. Vendar pa naj na podlagi te možnosti ne bi presojalo, ali je bila v obravnavanem primeru zveza pritožnika z umrlo uradnico, na katero bi se ta lahko skliceval, primerljiva z zakonsko zvezo in ali bi bilo zanj mogoče šteti, da je „preživel zakonec“ v smislu člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, in to še toliko bolj, ker je lahko dokazal obstoj in trajanje njegove življenjske skupnosti z N.
- 34 Poleg tega naj bi Splošno sodišče v točki 47 izpodbijane sodbe, na podlagi točke 22 te sodbe sklepalo, da pogoj za dodelitev družinske pokojnine ne temelji na izgubi prejemkov umrlega uradnika, temveč na pravni naravi vezi, ki tega uradnika povezujejo z njegovim preživelim zakoncem ali njegovim preživelim partnerjem. Splošno sodišče naj bi s tako odločitvijo pravilno menilo, da sta pojma „zakonec“ in „partner“ enakovredna.
- 35 Komisija ugovarja, da razlaga pojmov iz Kadrovskih predpisov sodišča Unije ne more zavezovati, da upošteva nacionalne zakonodaje. Trdi, da neporočeni partner na podlagi zunajzakonske skupnosti v nekaterih primerih lahko pridobi pravice, vendar le če so izpolnjeni pogoji, določeni v Kadrovskih predpisih. S temi predpisi naj bi bilo priznanje „registrirane zunajzakonske skupnosti“ pogojevano z dokazom življenjske skupnosti, za katero je značilna določena stopnja stabilnosti, ter s spoštovanjem pogojev iz člena 1(2)(c) Priloge VII h Kadrovskim predpisom, zlasti nezmožnostjo sklenitve zakonske zveze. Samo če bi bili izpolnjeni vsi pogoji, naštetih v tej določbi, bi bilo treba v skladu s členom 1(d), prvi odstavek, Kadrovskih predpisov zunajzakonske skupnosti obravnavati enako kot zakonsko zvezo. Tožeča stranka pa naj ne bi dokazala, da izpolnjuje vse te pogoje.
- 36 V zvezi z domnevnimi napakami v obrazložitvi izpodbijane sodbe Komisija meni, da točka 47 te sodbe ni niti dvoumna niti protislovna. V tej točki naj bi Sodišče pozvalo k upoštevanju pravne narave obstoječih vezi med partnerji, in sicer na obstoj zakonske zveze, ki omogoča prejemanje družinske

pokojnine, ali na obstoj partnerstva, na kar kaže veznik „ali“. Razlaga, v skladu s katero naj bi Splošno sodišče v navedeni točki „preživelega partnerja“ izenačilo z „zakoncem“, naj bi se s to sodbo v celoti demantirala.

Presoja Sodišča

- 37 Pritožnik s prvim pritožbenim razlogom trdi, da je obrazložitev izpodbijane sodbe dvoumna, nedosledna in protislovna. Namreč, medtem ko se v nekaterih točkah te sodbe pojem „zakonec“ iz člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom nanaša le na poročeno osebo, naj bi Splošno sodišče v drugih točkah navedene sodbe ta pojem uporabilo tudi za „partnerja“.
- 38 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora obrazložitev sodbe Splošnega sodišča jasno in nedvoumno izražati njegovo sklepanje, tako da se zainteresirane stranke lahko seznanijo z utemeljitvijo sprejete odločbe in da Sodišče opravi nadzor (glej v tem smislu sodbo z dne 14. oktobra 2010, *Deutsche Telekom/Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, točki 135 in 136, in sklep z dne 4. junija 2019, *Aldo Supermarkets/EUIPO*, C-822/18 P, neobjavljen, EU:C:2019:466, točka 18).
- 39 Vprašanje, ali je obrazložitev sodbe Splošnega sodišča protislovna ali nezadostna, je pravno vprašanje, na katero se je mogoče sklicevati v okviru pritožbe (sodbi z dne 17. decembra 1998, *Baustahlgewebe/Komisija*, C-185/95 P, EU:C:1998:608, točka 25, in z dne 23. januarja 2019, *Klement/EUIPO*, C-698/17 P, neobjavljena, EU:C:2019:48, točka 29).
- 40 Pritožnik je v tožbi, vloženi pri Splošnim sodišču, v okviru ugovora uveljavljal dva tožbena razloga, ki se nanašata na nezakonitost člena 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ker ta člen po eni strani določa domnevno „samovoljno in neustrezno“ merilo za določitev pravice do družinske pokojnine, po drugi strani pa krši člen 21 Listine ter člen 2 Direktive 2000/78.
- 41 Za odločitev o teh tožbenih razlogih je Splošno sodišče preučilo osebno področje uporabe člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 42 V zvezi s tem je Splošno sodišče v točki 22 izpodbijane sodbe navedlo, da se s to določbo „po eni strani postavlja pogoj v zvezi s zakonskim stanom, ki mora biti status preživelega zakonca umrlega uradnika, in, po drugi strani, pogoj v zvezi s trajanjem tega statusa, torej da je bil njegov zakonec najmanj eno leto“.
- 43 Splošno sodišče je v točki 23 te sodbe poudarilo, da so „določbe člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom [...] jasne in natančne ter nedvoumno določajo pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da bi bila oseba upravičena do družinske pokojnine, in sicer, da je bila z umrlim uradnikom poročena vsaj eno leto“. V točki 25 navedene sodbe je pojasnilo, da se „[v] skladu z njegovo pravno opredelitvijo in njegovim običajnim pomenom [...] pojem ‚zakonec‘ nanaša na osebo, ki je formalno sklenila civilno ‚zakonsko zvezo‘, priznано z zakonom, z vsemi pravicami in obveznostmi, ki iz nje izhajajo“.
- 44 Splošno sodišče je v točki 29 izpodbijane sodbe dodalo, da se „pojma ‚registrirana zunajzakonska skupnost‘ ali ‚neregistrirana zunajzakonska skupnost‘ [...] razlikujeta od pojma ‚zakonska zveza‘, katere opis je jasno določen v vseh državah članicah“.
- 45 Zato je Splošno sodišče v točki 30 te sodbe menilo, da določbe Kadrovskih predpisov, ki so upoštevne za rešitev spora, med katerimi je člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, „vsebujejo pojme Skupnosti, kot sta ‚zakonska zveza‘ in ‚zakonec‘, ki se nanašata izključno na razmerje, ki temelji na civilni zakonski zvezi v tradicionalnem pomenu besede“.

- 46 Tako je Splošno sodišče v teh različnih točkah obrazložitve razsodilo, da se člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom uporablja le za osebo, ki je sklenila civilno zakonsko zvezo, priznано z zakonom.
- 47 Vendar je Splošno sodišče v točki 32 izpodbijane sodbe menilo, da „zakonodajalec Unije [...] s tem, da je dodelitev družinske pokojnine omejil na osebe v civilni zakonski zvezi ter na registrirane partnerje in partnerje, ki nimajo možnosti sklenitve zakonske zveze, ni ravnal samovoljno“.
- 48 Zato je Splošno sodišče v tej točki obrazložitve izpodbijane sodbe v nasprotju s tem, kar je presodilo v točki 30 te sodbe, in ne da bi svojo presojo v zvezi s tem obrazložilo, menilo, da se člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ne nanaša le na poročene osebe, ampak tudi na registrirane partnerje.
- 49 Poleg tega je Splošno sodišče v točki 47 izpodbijane sodbe ugotovilo, da iz točke 22 te sodbe izhaja, da „izguba plačila umrlega uradnika [ni] pogoj za odobritev družinske pokojnine, ampak pravna narava povezav, ki so to osebo povezovale s preživelim zakoncem ali preživelim partnerjem“.
- 50 V teh okoliščinah obrazložitve izpodbijane sodbe ne kaže jasno in razumljivo razlogovanja Splošnega sodišča glede določitve oseb, ki spadajo na področje uporabe člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 51 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 50 sklepnih predlogov, je vprašanje osebnega področja uporabe te določbe tesno povezano z vprašanjem primerljivosti položajev, ki se tehtajo v okviru preučitve skladnosti navedene določbe s splošnim načelom prepovedi diskriminacije.
- 52 Zato je treba ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 38 in 39 te sodbe, ugotoviti, da je Splošno sodišče kršilo obveznost obrazložitve, ker na podlagi dvoumne obrazložitve izpodbijane sodbe, prvič, pritožnik ne more razumeti razlogovanja Splošnega sodišča v zvezi s področjem uporabe člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, in drugič, Sodišče ne more opraviti nadzora.
- 53 Iz navedenega je razvidno, da je treba prvemu pritožbenemu razlogu pritožnika ugoditi in zato izpodbijano sodbo razveljaviti, ne da bi bilo treba preučiti drugi tožbeni razlog.

Tožba pred Splošnim sodiščem

- 54 V skladu s členom 61, prvi odstavek, drugi stavek, Statuta Sodišča Evropske unije lahko to v primeru razveljavitve odločitve Splošnega sodišča samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje.
- 55 Tako je tudi v obravnavani zadevi.

Dopustnost

- 56 Komisija se je v odgovoru na tožbo pred Splošnim sodiščem sklicevala na nedopustnost tožbenih razlogov, ki jih je navedel pritožnik, ker se razlikujejo od tožbenih razlogov, ki so bili navedeni v utemeljitev predhodne upravne pritožbe, in ker naj se s tem „pravilo o skladnosti“ med tako predhodno upravno pritožbo in tožbo po tem, ne bi upoštevalo.
- 57 Vendar se je Komisija na obravnavi, ki je potekala 19. oktobra 2017 pred Splošnim sodiščem, odpovedala izpodbijanju dopustnosti teh tožbenih razlogov.

58 V teh okoliščinah ni treba preizkusiti dopustnosti tožbe pred Splošnim sodiščem.

Vsebinska presoja

Predlog, naj se razglasi ničnost spornega sklepa

– Trditve strank

- 59 Pritožnik v utemeljitev predloga za razglasitev ničnosti navaja, prvič, da je namen družinske pokojnine omogočiti osebi, ki je od uradnika Unije v času skupnega življenja s tem uradnikom prejela prihodke, da delno nadomesti izgubo prihodka, do katere pride zaradi smrti uradnika. Pritožnik priznava, da to, da je poročen ali da je registrirano zunajzakonsko skupnost, ne pomeni nujno, da je preživel zakonec ali preživel partner v času njunega skupnega življenja od umrlega uradnika prejemal prihodke in da torej potrebuje nadomestni prihodek.
- 60 Navaja pa, da je tako, če je bil – kot v obravnavanem primeru – preživel zakonec ali preživel partner odvisen od dohodkov umrlega uradnika. Tako trdi, da so ga zdravstvene težave od leta 2013 ovirale pri delu ter usposabljanju in da je bil odvisen izključno od dohodkov N.
- 61 Tožeča stranka trdi, da člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni zakonit, ker za dodelitev družinske pokojnine določa, da je moral biti prosilec z umrlim uradnikom poročen ali v registrirani zunajzakonski skupnosti najmanj eno leto. Ti pogoji naj bi bili samovoljni in neustrezni glede na cilj, ki se uresničuje z družinsko pokojnino. Tako bi bil preživel zakonec, ki je bil poročen eno leto in en dan, upravičen do družinske pokojnine, medtem ko preživel partner, ki je več desetletij živel skupaj z uradnikom in si z njim delil prihodke, do te pokojnine ne bi bil upravičen.
- 62 Pritožnik poudarja, drugič, da so neregistrirane skupnosti in zakonske zveze podobne. Del doktrine in belgijske sodne prakse naj bi štel, da med neregistriranima zunajzakonskima partnerjema obstajajo naravne obveznosti. S priznanjem teh obveznosti, ki lahko postanejo civilne obveznosti, bi bilo mogoče šteti, da je položaj poročenih parov podoben položaju neregistriranih zunajzakonskih partnerjev, vsaj če obstaja finančna pomoč od enega od neregistriranih zunajzakonskih partnerjev v korist drugega med stabilnim in dolgotrajnim razmerjem, kakršno naj bi bilo to v obravnavanem primeru.
- 63 Zato naj bi bilo različno obravnavanje preživelih zakoncev in preživelih neregistriranih zunajzakonskih partnerjev, ki je določeno v členu 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, diskriminatorno. Pritožnik se v zvezi s tem sklicuje na sodbo Sodišča z dne 1. aprila 2008, Maruko (C-267/06, EU:C:2008:179).
- 64 Člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom naj bi zato kršil člen 21 Listine in člen 2 Direktive 2000/78, zato bi bilo posledično treba razglasiti ničnost spornega sklepa, sprejetega na njegovi podlagi.
- 65 Komisija in Svet, intervenient, trdita, da je treba tožbene razloge, ki jih je navedel pritožnik, zavrniti.

– Presoja Sodišča

- 66 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča se z načelom prepovedi diskriminacije zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je taka obravnava objektivno utemeljena (sodba z dne 20. junija 2019, Ustariz Aróstegui, C-72/18, EU:C:2019:516, točka 28 in navedena sodna praksa).

- 67 Primerljivost različnih položajev se presoja glede na vse njihove značilnosti. Pri ugotavljanju in presoji teh značilnosti je treba med drugim upoštevati predmet in namen akta Unije, s katerim je uvedeno zadevno razlikovanje. Poleg tega je treba upoštevati načela in cilje področja, na katero spada zadevni akt (sodbi z dne 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique in Lorraine in drugi, C-127/07, EU:C:2008:728, točka 26, in z dne 6. junija 2019, P. M. in drugi, C-264/18, EU:C:2019:472, točka 29).
- 68 V obravnavanem primeru je namen družinske pokojnine iz člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom dodelitev nadomestnega prihodka v korist „preživelega zakonca“, ki je namenjen delni nadomestitvi izgube prihodkov njegovega umrlega zakonca.
- 69 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 90 sklepnih predlogov, iz člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v povezavi s členom 1d(1), drugi pododstavek, Kadrovskih predpisov in členom 1(2)(c) Priloge VII h Kadrovskim predpisom izhaja, da za pravico do družinske pokojnine ne veljajo pogoji glede sredstev ali premoženja, iz katerih sta razvidni dejstva, da se preživeli zakonec ne more preživljati in da je bil torej v preteklosti finančno odvisen od pokojnika.
- 70 Dodelitev družinske pokojnine je, nasprotno, odvisna le od pravne narave vezi, ki zadevno osebo povezujejo z umrlim uradnikom (glej v tem smislu sodbo z dne 31. maja 2001, D in Švedska/Svet, C-122/99 P in C-125/99 P, EU:C:2001:304, točka 47).
- 71 Tako se s pogojem iz člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom za določitev osebnega področja uporabe te določbe, in sicer, da je „zakonec“ umrlega uradnika, zahteva, da je moral biti upravičenec do družinske pokojnine v zvezi z umrlim uradnikom v okviru civilnega razmerja, na podlagi katerega je med njima nastala vrsta pravic in obveznosti.
- 72 V zvezi s tem iz sodne prakse Sodišča izhaja, da so lahko dejanske življenjske skupnosti in zakonske skupnosti, kot je zakonska zveza, v nekaterih vidikih sicer podobne, vendar te podobnosti ne vodijo nujno do izenačenja teh dveh vrst skupnosti (sodba z dne 15. aprila 2010, Gualtieri/Komisija, C-485/08 P, EU:C:2010:188, točka 75).
- 73 Za zakonsko zvezo je namreč značilna stroga formalnost in ustvarja obsežne vzajemne pravice in obveznosti med zakoncema, med katerimi sta dolžnost pomoči in solidarnost.
- 74 Poleg tega je zakonodajalec Unije uporabo določb Kadrovskih predpisov v zvezi s poročenimi osebami pod določenimi pogoji izrecno razširil na osebe, ki jih povezuje registrirana zunajzakonska skupnost.
- 75 Tako se v skladu s členom 1d(1), drugi pododstavek, Kadrovskih predpisov registrirane zunajzakonske skupnosti v smislu te uredbe štejejo za zakonsko skupnost, če so izpolnjeni vsi pogoji, navedeni v členu 1(2)(c) Priloge VII h Kadrovskim predpisom. Pogoji iz te določbe med drugim zajemajo dejstvo, da mora par predložiti dokument, ki ga država članica ali pristojni organ države članice prizna kot pravni dokument, ki potrjuje njun status registriranih zunajzakonskih partnerjev, in da par nima pravne možnosti za sklenitev zakonske zveze v državi članici.
- 76 Zato se v tej določbi za to, da bi bila registrirana zunajzakonska skupnost izenačena z zakonsko zvezo v smislu Kadrovskih predpisov, zahteva, da uradnik, ki živi v registrirani zunajzakonski skupnosti, izpolnjuje pravne pogoje, določene v tej določbi.
- 77 Iz člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v povezavi s členom 1d(1), drugi pododstavek, te priloge izhaja, da če so izpolnjeni pogoji, določeni v zadnjenavedeni določbi, ima registrirani zunajzakonski partner pravico do družinske pokojnine po smrti partnerja.
- 78 Nasprotno pa dejanska življenjska skupnost, kakršna je neregistrirana zunajzakonska skupnost, ne ustreza tem značilnostim, ker – kot je generalni pravobranilec v bistvu poudaril v točki 94 – načeloma ni zakonsko urejena.

- 79 Pritožnik v tožbi trdi, po eni strani, da sta položaj poročenih parov in položaj neregistriranih zunajzakonskih partnerjev podobna, pri čemer del doktrine in belgijske sodne prakse šteje, da je treba priznati obstoj naravnih obveznosti med neregistriranima zunajzakonskima partnerjema, ki bi lahko postale civilne obveznosti.
- 80 V zvezi s tem, ne da bi se bilo treba izreči o obstoju takih naravnih obveznosti v belgijskem pravu, zadostuje poudariti, da pritožnik nikakor ne trdi, da bi neregistrirana zunajzakonska skupnost v tem nacionalnem pravu pomenila nastanek enakih obveznosti, kakršne so tiste, ki izhajajo iz zakonske zveze.
- 81 Zato ni mogoče šteti, da iz tako navedene trditve izhaja, da zakonodajalec Unije ni mogel veljavno odločiti, da se za primere neregistrirane zunajzakonske skupnosti in zakonske zveze uporablja različna ureditev.
- 82 Po drugi strani se tožeča stranka sklicuje na sodbo z dne 1. aprila 2008, Maruko (C-267/06, EU:C:2008:179), v kateri je Sodišče razsodilo, da določbe člena 1 v povezavi s členom 2 Direktive 2000/78 nasprotujejo ureditvi, v skladu s katero preživeli partner po smrti svojega življenjskega partnerja ne prejme dajatve za preživele družinske člane, enake dajatvi, ki jo prejme preživeli zakonec, čeprav partnerska skupnost v skladu z nacionalnim pravom postavlja osebe istega spola v položaj, ki je primerljiv s položajem zakoncev glede navedene dajatve za preživele družinske člane, tako da mora predložitveno sodišče preveriti, ali je preživeli življenjski partner v položaju, primerljivem s položajem zakonca, ki je upravičen do zadevne dajatve, ki je določena v zadevnem sistemu poklicnega socialnega zavarovanja.
- 83 Vendar je šlo v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, za partnersko skupnost, registrirano v državi članici, in ne za neregistrirano zunajzakonsko skupnost kot v tem primeru. Iz te sodbe torej ni mogoče sklepati, da je treba neregistrirano zunajzakonsko skupnost glede uporabe člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom izenačiti z zakonsko zvezo.
- 84 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da neregistrirani zunajzakonski partnerji v zvezi z družinsko pokojnino niso v položaju, ki bi bil primerljiv s položajem poročenih oseb, niti s položajem partnerjev, ki so sklenili registrirano partnersko skupnost, ki izpolnjuje pogoje za uporabo člena 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 85 Člen 17, prvi odstavek, Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v delu, v katerem iz področja uporabe teh predpisov izključuje neregistrirane zunajzakonske partnerje, se torej ne zdi očitno neustrezen glede na cilj družinske pokojnine in ne krši splošnega načela prepovedi diskriminacije.
- 86 Pritožnik poleg tega trdi, da je pogoj najmanj enoletnega trajanja zakonske zveze za upravičenost do družinske pokojnine samovoljen, neustrezen in diskriminatoren. Ker je bil N. poročen skoraj eno leto bi moral tako imeti pravico do družinske pokojnine.
- 87 V zvezi s tem Komisija trdi, da je namen zahteve po najkrajšem času trajanja zakonske zveze na dan smrti preprečiti, da bi bila to dedna pogodba, ki bi bila bolj utemeljena s finančnimi razlogi, kot s projektom skupnega življenja. Ta pogoj trajanja naj bi med drugim omogočal boj proti goljufijam.
- 88 Opozoriti je treba, da je načelo prepovedi goljufije in zlorabe pravice splošno načelo prava Unije, ki ga morajo posamezniki spoštovati (glej v tem smislu sodbo z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 89 Zato je treba ugotoviti, da ima za boj proti zlorabam ali celo goljufiji zakonodajalec Unije diskrecijsko pravico pri določitvi pravice do družinske pokojnine. V obravnavanem primeru je namen pogoja, v skladu s katerim mora zakonska zveza trajati najmanj eno leto, da bi bil preživeli zakonec upravičen prejemati družinsko pokojnino, zagotoviti resničnost in trajnost odnosov med zadevnimi osebami.

- 90 Ne zdi se, da bi bil tak pogoj diskriminatoren ali očitno neustrezen glede na cilj družinske pokojnine.
- 91 Glede na vse navedeno je treba predloge za razglasitev ničnosti, ki jih je pritožnik uveljavljal zoper sporni sklep, zavrni kot neutemeljene.

Odškodninski zahtevki

- 92 Tožeča stranka trdi, da ji je bila s spornim sklepom povzročena premoženjska in nepremoženjska škoda.
- 93 V zvezi s tem je treba poudariti, da je treba na področju javnih uslužbencev predloge za povrnitev premoženjske ali nepremoženjske škode zavrni, če so tesno povezani s predlogi za razglasitev ničnosti, ki so bili zavrjeni kot neutemeljeni (glej v tem smislu sodbo z dne 6. marca 2001, Connolly/Komisija, C-274/99 P, EU:C:2001:127, točka 129).
- 94 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da so odškodninski zahtevki tesno povezani s predlogi za razglasitev ničnosti.
- 95 Ker so bili predlogi za razglasitev ničnosti zavrjeni, je treba zavrni tudi odškodninske zahtevke.
- 96 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba tožbo na prvi stopnji v celoti zavrni.

Stroški

- 97 Sodišče v skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča odloči o stroških, če je pritožba utemeljena in če samo dokončno odloči v sporu.
- 98 V skladu s členom 138(3) tega poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) navedenega poslovnika, vsaka stranka, če uspe samo deloma, nosi svoje stroške. Vendar lahko Sodišče, če se zdi to glede na okoliščine v zadevi upravičeno, odloči, da ena stranka poleg svojih stroškov nosi tudi del stroškov druge stranke.
- 99 V tem primeru je glede na to, da je bila izpodbijana sodba razveljavljena, tožba na prvi stopnji pa zavrjena, primerno, da se pritožniku in Komisiji naloži plačilo lastnih stroškov tako postopka na prvi stopnji kot pritožbenega postopka.
- 100 V skladu s členom 140(1) Poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, države članice in institucije, ki so intervenirale v postopku, krijejo svoje stroške.
- 101 Zato Svet kot intervenient na prvi stopnji krije svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 3. maja 2018, HK/Komisija (T-574/16, neobjavljena, EU:T:2018:252), se razveljavi.**
- 2. Tožba, ki jo je HK vložil za razglasitev ničnosti sklepa Evropske komisije, s katerim mu je bila zavrjena pravica do družinske pokojnine in za odškodnino za domnevno nastalo premoženjsko in nepremoženjsko škodo, se zavrne.**
- 3. HK, Evropska komisija in Svet Evropske unije krijejo svoje stroške v zvezi s postopkom na prvi stopnji in v zvezi s pritožbo.**

Podpisi